

УДК 340.143, 159.9

А- 43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету» від 19.02.2026 (протокол № 6).

А-43 Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 24 грудня 2025 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2025. 300 с.

Збірник конференції містить матеріали VS Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми юриспруденції та психології» (24.12.2025), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова*); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (*заст. голови*); **Андрій МІРОШНИК** (*секретар*); канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**, докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**, докт. юрид. наук, доц. **Сергій ПЕНЬКОВ**, канд. псих. наук, доц. **Людмила ПРІСНЯКОВА**, докт. псих. наук, доц. **Олександр САМОЙЛОВ**

© ВНПЗ ДГУ, 2025

© Автори, 2025

Сітов Р.М. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВА ЦІЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	96
Лисюк А.М. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗАХИСТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	99
Романюк Д.І. ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ СЕРЕД МОЛОДИХ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ.....	102
Алшевський О.А. ВПЛИВ DEERFAKE-КОНТЕНТУ НА ПРАВО НА ПРИВАТНІСТЬ, ЧЕСТЬ І ГІДНІСТЬ.....	105
Дятленко М.О. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПІДХОДУ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	108
Лісунова М.В. СТАТЕВА СВОБОДА ТА СТАТЕВА НЕДОТОРКАНИСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	112
Чайко С.В. СТАН НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ТА КРИМІНОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ ПРОТИДІЇ РОЗГОЛОШЕННЮ ДАНИХ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АБО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	115

Секція II

Актуальні проблеми психології

Арланов Д.О. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ТА САМООЦІНКУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	118
Безпалько В.В. САМОКОНТРОЛЬ ЯК ЧИННИК ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ.....	122
Гук М.В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ.....	125

Лісунова Марія Вікторівна

здобувачка вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Кириченко Олег Вікторович

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету

СТАТЕВА СВОБОДА ТА СТАТЕВА НЕДОТОРКАНИСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

У сучасному суспільстві питання забезпечення прав і свобод людини є одним із найважливіших напрямів діяльності держави. Особливе місце серед таких прав займають статеві свобода та статеві недоторканність особи, оскільки вони безпосередньо пов'язані з людською гідністю, честю, приватним життям та фізичною недоторканністю [1]. Саме тому держава встановлює підвищений рівень кримінально-правового захисту цих благ і передбачає сувору відповідальність за їх порушення.

Сучасні тенденції розвитку кримінального права свідчать про поступовий перехід до більш гуманістичної та людиноцентричної моделі, в якій основна увага приділяється захисту прав потерпілої особи [2]. Важливим напрямом є також гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами, зокрема практикою Європейського суду з прав людини, яка наголошує на необхідності ефективного розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та забезпечення належного захисту жертв [3].

У розділі IV Особливої частини Кримінального кодексу України встановлена кримінальна відповідальність за кримінально протиправні діяння, які спрямовані проти статевої свободи та статевої недоторканності [4]. Тобто, законодавець поставив під кримінально-правову охорону статеву свободу та статеву недоторканність.

Під статевою свободою зазвичай розуміють право повнолітньої, дієздатної особи самостійно визначати свою поведінку у сфері статевої відносин. Це означає, що особа має право вільно вирішувати, чи вступати у статеві відносини, з ким саме, у який спосіб і за яких обставин. Основою статевої свободи є добровільність і відсутність будь-якого примусу [5]. У свою чергу статеві недоторканність означає абсолютну заборону будь-яких сексуальних дій щодо особи без її згоди, а також щодо осіб, які за віком або психічним станом не можуть усвідомлювати значення своїх дій або керувати ними [6]. Особливо це стосується малолітніх та неповнолітніх осіб, щодо яких чинне законодавство України встановлює підвищені гарантії захисту.

Виходячи з цього статева свобода та статева недоторканість характеризується такими основними ознаками:

по-перше, стосується конкретної особи, тобто має особистий характер. При цьому особлива увага приділяється захисту малолітніх та неповнолітніх, визнаючи їх більш вразливою категорією, яка потребує додаткових гарантій;

по-друге, зобов'язує не порушувати зазначені цінності, тобто мова йде про абсолютний характер;

по-третє, вони перебувають під кримінально-правовою охороною держави.

Але треба мати на увазі, що категорії «об'єкт кримінально-правової охорони» та «об'єкт кримінального правопорушення» відрізняються за суттю.

Існує думка, що об'єкт кримінально-правової охорони – це цінність, поставлена під охорону кримінального закону, на яку ще не здійснено кримінально протиправне посягання, а об'єкт кримінального правопорушення – це та ж сама цінність, яка вже зазнала кримінально протиправного впливу на неї, на котру вже здійснено суспільно небезпечне посягання, передбачене Особливою частиною Кримінального кодексу України. Таким чином, кримінально протиправне посягання перетворює об'єкт кримінально-правової охорони в об'єкт кримінального правопорушення [7, с. 11].

Об'єкти кримінально-правової охорони чи кримінального правопорушення традиційно класифікують «по вертикалі» на загальний, родовий та безпосередній, при цьому про загальний об'єкт можна говорити лише на рівні об'єкта кримінально-правової охорони [8, с. 72].

Отже, родовим об'єктом статевих кримінальних правопорушень є статева свобода та статева недоторканість. У свою чергу залежно від спрямованості кримінально протиправного діяння, виходячи з визначення родового об'єкту, ми можемо визначити основний безпосередній об'єкт.

До основних складів кримінальних правопорушень належать зґвалтування; сексуальне насильство; примушування до вступу в статевий зв'язок; статеві зносини з особою, яка не досягла віку статевої зрілості; розбещення неповнолітніх та ін. При цьому слід зазначити, що такі види кримінальних правопорушень відносяться, як правило, до латентних, що ускладнює виявлення та розслідування таких кримінально протиправних діянь, а у разі їх виявлення виникають проблеми щодо доказування вини особи, що їх вчинила.

Важливим є те, що сучасне кримінальне законодавство України, особливо після змін 2019 року, орієнтується на європейські стандарти, де ключовим критерієм є наявність або відсутність добровільної згоди потерпілої особи [3]. Тобто, навіть за відсутності фізичного насильства діяння може визнаватися кримінальним правопорушенням, якщо воно вчинене без чітко вираженої добровільної згоди.

Як свідчить судова практика, одним із найскладніших питань у справах цієї категорії є встановлення факту добровільної згоди. Верховний Суд України у своїх рішеннях неодноразово підкреслював, що відсутність фізичного опору з боку потерпілої особи не може автоматично свідчити про наявність згоди. Суд враховує широкий спектр обставин, зокрема психологічний стан потерпілої

особи, наявність страху, залежності, погроз або інших форм тиску. У практиці також зустрічаються випадки, коли кримінальні правопорушення вчиняються з використанням безпорадного стану потерпілої особи, наприклад, у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння [9]. У таких ситуаціях особа фактично позбавлена можливості висловити свою волю, що виключає можливість визнання її згоди.

Отже, статевая свобода та статевая недоторканність є важливими об'єктами кримінального правопорушення, які потребують належного правового захисту. Їх охорона має не лише юридичне, а й соціальне значення, оскільки сприяє забезпеченню безпеки та прав людини, її честі та гідності. Ефективність такого захисту залежить не тільки від якості законодавства, але й від практики його застосування, рівня правової культури суспільства та діяльності правоохоронних органів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Конституція України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 07.10.2025).
2. Тацій В.Я. Кримінальне право України : підруч. URL : https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/Tatsiy_KK.pdf (дата звернення: 12.10.2025).
3. Практика Європейського суду з прав людини. URL : <https://hudoc.echr.coe.int> (дата звернення: 07.10.2025).
4. Кримінальний кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 07.10.2025).
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. URL : https://kul.kiev.ua/documents/npk_kk.pdf (дата звернення: 07.10.2025).
6. Баулін Ю.В. Кримінальне право України (Особлива частина). URL : https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/Baulin_KK_osobl.pdf (дата звернення: 12.10.2025).
7. Куц В. М., Кириченко О. В. Неправдиве повідомлення про загрозу громадській безпеці (кримінально-правова характеристика та заходи протидії) : монограф. Київ, Харків : Харків юридичний, 2006. 212 с.
8. Кириченко О. В., Чорний О. М., Шамара О. В. Протидія терористичним актам в Україні: кримінально-правові та кримінологічні засади : монограф. Дніпро : Дніпров. гум. ун-т, ЛІРА, 2022. 181 с.
9. Єдиний державний реєстр судових рішень (практика Верховного Суду). URL : <https://reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 18.10.2025).